

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 27. maj 2021
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Line Herbæk Larsen
Sagsnr.: 2020-0030-5095
Dok.: 2000716

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 202 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 9. november 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Niels Dam Dingsøe Petersen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 202 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, om der er retlige, praktiske eller økonomiske problemer i at gemme sporsikring fra voldtægtssager lige så længe forældelsesfristen løber, henset til at ofrene typisk anmelder sagen sent som følge af traumereaktioner og under hensyn til, at et pdh-studie fra Østjyllands Politikreds viser, at hver anden gerningsmand for en voldtægt, har gjort det før, og at sporsikring kan påvise sammenhæng mellem sagerne? Der henvises til artiklen: ”Politisk flertal vil se praksis med destruerede DNA-spor efter i sømmene”, den 9. november 2020, Avisen Danmark.”

Svar:

1. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende:

”Rigspolitiet kan for så vidt angår *anmeldte* voldtægtssager oplyse, at der kan findes biologiske spor efter en voldtægt i op til syv dage efter, at gerningen har fundet sted. Politiet vil således i forbindelse med efterforskningen af en voldtægt, der anmeldes inden for dette tidsrum, så vidt muligt sikre spor i form af biologisk materiale fra effekter (tøj, lagner mv.), ligesom der sikres biologisk materiale i forbindelse med en lægelig/retsmedicinsk undersøgelse af den forurettede. Det biologiske materiale analyseres på Retsgenetisk Afdeling med henblik på udarbejdelse af en dna-profil. Dna-profilen registreres i Det Centrale Dna-profilregister (dna-profilregistret), der administreres af politiet. Dna-profilregisteret reguleres af Dna-profilregister-loven, der fastsætter specifikke slettefrister for dna-profiler.

Rigspolitiet kan endvidere oplyse, at den i spørgsmålet omtalte artikel omtaler Centre for Voldtægtsofre, Center for Seksuelle Overgreb og Retsmedicinske Institutters opbevaring af dna-spor i *ikke-anmeldte* voldtægtssager, hvor der således ikke er sket en anmeldelse af hændelsen til politiet. Politiet har således ikke indledt en efterforskning og indsamlet dna-spor mv. Hvis en forurettet i sådanne tilfælde vælger at anmelde voldtægten på et senere tidspunkt, vil politiet indlede en efterforskning og indhente biologisk materiale optaget fra et center for voldtægtsofre eller Retsmedicinsk Institut.

Rigspolitiet har foretaget en høring af landets 12 politikredse vedrørende politikredsenes erfaring med sager om voldtægt, der ikke anmeldes i umiddelbar forlængelse af hændelsen.

Politikredsene har i den forbindelse generelt oplyst, at det forekommer jævnlige, at voldtægt ikke anmeldes i umiddelbar forlængelse af hændelsen, og at politikredsene i disse sager umiddelbart ikke har oplevet, at biologisk materiale er blevet destrueret til hinder for politiets efterforskning. Flere politikredse har dog hertil bemærket, at forurettede i disse sager ikke nødvendigvis på et tidspunkt forud for anmeldelsen har henvendt sig til et center for voldtægtsofre og fået sikret biologisk materiale.

Det er på den baggrund Rigspolitiets opfattelse, at de nugældende opbevaringsperioder for biologisk materiale i ikke-anmeldte voldtægtssager hos Centre for Voldtægtsofre, Center for Seksuelle Overgreb samt Retsmedicinsk Institutter ikke giver anledning til efterforskningsmæssige udfordringer i form af destrueret biologisk materiale.

Rigspolitiet er bekendt med, at ovennævnte institutioner opbevarer biologisk materiale i ikke-anmeldte voldtægtssager i forskellige perioder. Rigspolitiet bemærker i den forbindelse, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis opbevaring af biologisk materiale sker i samme tidsrum i hele landet, og at der ved en eventuel regulering heraf fastsættes en forholdsvis lang opbevaringsperiode henset til voldtægtssagernes grove karakter.”

2. Justitsministeriet har desuden til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Uddannelses- og Forskningsministeriet, der har oplyst følgende:

”Uddannelses- og Forskningsministeriet (UFM) har modtaget bidrag til svar fra Uddannelses- og Forskningsstyrelsen (UFS), som har indhentet oplysninger fra Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Syddansk Universitet, hvorunder de retsmedicinske institutter samt Retsgenetisk Afdeling hører. På den baggrund skal UFM udtale følgende:

1. Praxis for opbevaring af spor i ikke-anmeldte voldtægtssager

Der findes ingen nationale retningslinjer for, hvor længe sporsikringen i uanmeldte voldtægtssager opbevares på Retsmedicinske Institutter, og der foreligger forskellig praksis herfor afhængigt af institutionen.

Københavns Universitet har oplyst, at al biologisk og biokemisk sporsikring gemmes i minimum 6 måneder og op til 1 år. Biologiske spor fra de uanmeldte voldtægter undersøgt på Center for Seksuelle Overgreb i Region Hovedstaden gemmes i 1 år på centret, og sporene fra uanmeldte voldtægter undersøgt i Region Sjælland gemmes i 6 måneder på Retsmedicinsk Institut i København.

Aarhus Universitet har oplyst, at al biologisk og biokemisk sporsikring fra uanmeldte voldtægter gemmes i minimum 1 år, og at eventuel sikret tøj opbevares i 6 måneder på Institut for Retsmedicin ved Aarhus Universitet. Aarhus Universitet har supplerende oplyst, at universitetets Institut for Retsmedicin ikke er bekendt med, at der siden Center for Voldtægtssofres (Aarhus) åbning i 1999 er kommet henvendelser fra politiet vedrørende efteranmeldelse og dermed ønsker om udlevering/analyse af sikrede spor efter, at sporene måtte være destrueret.

Syddansk Universitet har oplyst, at universitetets retsmedicinske institut opbevarer spor (DNA, blod og urin) i uanmeldte voldtægtssager uden sluttidspunkt. Instituttet har aktuelt prøver tilbage fra 1999, og opbevaringstiden vil være begrænset af instituttets fysiske kapacitet. Når den maximale kapacitet er nået, vil instituttet forholde sig til kriterier for kassering af de ældste prøver.

2. Er der noget retligt, økonomisk eller teknisk til hinder for en længere opbevaringsperiode?

2.1. Det retlige aspekt

Københavns Universitet og Aarhus Universitet har oplyst, at baggrunden for de aktuelle opbevaringsperioder i pkt. 1 er Sundhedsstyrelsens anbefaling fra 2012 i "Behandlingstilbud ved centre for modtagelse af voldtægtsofre", side 16. Det fremgår heraf, at det er arbejdsgruppens opfattelse, at alle – uanset anmeldelse til politiet eller ej – skal tilbydes personundersøgelse med henblik på sporsikring til opbevaring i mindst 6 måneder.

Universiteterne finder som udgangspunkt ikke, at der er noget retligt til hinder for en længere opbevaringsperiode, idet Københavns Universitet dog finder, at der er behov for en nærmere juridisk afklaring heraf.

UFM bemærker, at perioden for opbevaring af sporsikring i voldtægtssager ikke er reguleret af lovregler, der henhører under UFM's ressort.

Det bemærkes dog, at de retsmedicinske institutters behandling af sporsikringer, herunder det biologiske materiale, vurderes at være omfattet af de databeskyttelsesretlige regler. Efter databeskyttelsesforordningens artikel 5, stk. 1, litra e, skal personoplysninger opbevares på en sådan måde, at det ikke er muligt at identificere de registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt til de formål, hvortil de pågældende personoplysninger behandles. UFM har ikke foretaget en vurdering af de databeskyttelsesretlige regler i forhold til det konkrete spørgsmål om

en længere opbevaringsperiode i forbindelse med sporsikringen i voldtægtssager.

2.2. Det økonomiske aspekt

En længere opbevaringsperiode vurderes af universiteterne at ville få økonomisk betydning, idet opbevaringskapaciteten, f.eks. i form af arkivplads, rum, skabe og personalehåndtering, vil skulle øges tilsvarende. Hvornår den maximale opbevaringskapacitet er nået, vil være forskellig på de enkelte institutter og bl.a. afhænge af, hvor mange prøver det pågældende institut udfører.

2.3. Det tekniske aspekt

Der vurderes ikke at være noget teknisk til hinder for en længere opbevaringsperiode. De biologiske spor kan ved en korrekt opbevaring holde sig længe, og DNA-spor kan gemmes i mange år. Ingen af de adspurgte institutter har angivet nogen maksimal periode for opbevaring af de omhandlende spor.”

3. Justitsministeriet har endvidere til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Sundhedsministeriet, der har oplyst følgende:

”Sundhedsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse fra Danske Regioner, som ministeriet kan henholde sig til. Danske Regioner har oplyst følgende:

”Der findes ikke nationale retningslinjer for hospitaler til håndtering og opbevaring af DNA-spor fundet ved undersøgelse af voldtægtsofre. Derudover er det ikke alle centre for voldtægtsofre, der tager sig af politianmeldte sager, hvor der skal laves en retslægelig undersøgelse. Fx modtager Center for Seksuelle Overgreb (CSO) på Rigshospitalet alle akutte voldtægtsundersøgelser for hele Østdanmark. Det betyder, at hvis en person henvender sig til et af de andre centre på Sjælland, vil man, hvis personen ønsker det, starte med at afgøre, hvorvidt der skal laves en retslægelig undersøgelse. Hvis personen ønsker det, og det findes relevant, bringes personen til CSO på Rigshospitalet.

Regionerne oplyser på baggrund af mange års erfaring samt statistikker fra deres centre for voldtægts- ofre, at kun en ganske lille andel skifter mening i forhold til at anmelde hændelsen til politiet. Dem, der ønsker det, gør det typisk indenfor 2-4 uger og meget sjældent senere end en måned efter. I tilfælde af senere anmeldelse vil det altid være muligt for politiet at få udarbejdet en retsmedicinsk erklæring

på baggrund af journaloplysningerne, som indeholder oplysninger om undersøgelsen inklusiv eventuelle skader mm.

Håndtering, opbevaring og registrering af DNA-spor

DNA-spor, som sikres i forbindelse med politianmeldt sag, tages som udgangspunkt ved retsmedicinere i samarbejde med en sygeplejerske fra center for voldtægtsofre/center for seksuelle overgreb. Disse DNA-spor analyseres på Retsmedicinsk Institut. Hvis de ikke analyseres, opbevares de ligeledes som regel på Retsmedicinsk Institut. Retsmedicinsk Institut registrerer i egne databaser og i den erklæring, der tilgår politikredsen, at sporet er sikret og opbevaret eller indsendt med henblik på analyse.

I sager, hvor der ikke har fundet en politianmeldelse sted inden undersøgelsen på centeret, foretages undersøgelsen som udgangspunkt ikke af en retsmedicinere, men en læge. Det kan eksempelvis være en speciallæge i gynækologi i samarbejde med en sygeplejerske fra centeret. Her kan DNA spor tages fra, når det skønnes relevant i forhold til hvad personen oplyser om hændelsen. DNA-spor sikres i dertil indrettede Retsmedicinsk Instituts-kits og forsegles. Alle prøver markeres med persondata og tidspunkt for prøvetagning. Det er den undersøgende speciallæge, der har ansvaret for, at prøverne er korrekt indsamlet, at den pågældende er informeret om opbevaring og videre forløb, samt at prøverne er markeret med korrekt identitet på personen. I regionerne opbevares spor sammen med evt. blod- og urinprøver i aflåst fryser, evt. indsamlede tøjgenstande opbevares i sikringsposer, alt i et aflåst rum. Spor indsamlet på borgere opbevares i minimum 6-12 måneder på centeret afhængigt af region. Hvis sagen senere politianmeldes, vil prøver samt udskrift fra undersøgelsen inkl. fotos af eventuelle skader videregives til Retsmedicinsk Institut, som laver en erklæring til politiet. Det er politiet der afgør hvorvidt de indsamlede spor analyseres.

Der findes ingen nationale krav eller regler om hvor længe spor kan opbevares. Om længden af opbevaringstiden kan påvirke sporenes kvalitet må afklares med Retsmedicinsk Institut. Der er heller ikke centrale, nationale regler for registrering af DNA-holdige biologiske spor. Praksis er som regel, at centrene registrerer, at de har tøjet opbevaret og tager

kontakt til offeret med henblik på afhentning, når de 6-12 måneder er gået. Er der ikke tilkendegivet ønske om at afhente sporene destrueres de. Nogle regioner har fremhævet, at undersøgte borgere oplyses i forbindelse med de første samtaler på center for voldtægts ofre/center for seksuelle overgreb om, at de har mulighed for at kontakte centeret med henblik på at forlænge opbevarings-perioden. Dette forventes at være gældende på tværs af alle regioner, at hvis offeret ønsker, så kan opbevaringsperioden forlænges. Fysisk kan der dog være begrænsning i forhold til plads til opbevaring, dvs. størrelse på fryser samt opbevaringslokale.

Modtagelse af voldtægtsoffer, der henvender sig til et af landets 9 centre

Som nævnt kan der både ske henvendelser, hvor der enten foreligger en anmeldelse forud for eller hvor overgrebet ikke er anmeldt til politiet. I tilfælde, hvor overgrebet er anmeldt, kontakter politiet selv læge fra Retsmedicinsk Institut direkte. Der er dog også mulighed for, at et offer kan henvende sig uden en forudgående politianmeldelse.

Uanset om overgrebet er anmeldt eller ej, vil offeret ved henvendelse blive mødt af en sygeplejerske, der vil bistå offeret under det akutte forløb. Såfremt der er tale om et overgreb begået inden for de seneste par dage, vil den pågældende sygeplejerske give standardinformation om den retsmedicinske undersøgelses formål og indhold med henblik på samtykke. Hvis offeret samtykker, tilkaldes den vagthavende retsmediciner, som forestår den retsmedicinske undersøgelse med henblik på dokumentation af læsioner og sporsikring. Forud herfor vurderer rådighedsvagten, om offeret har behandlingskrævende skader eller sygdomme. Er dette tilfældet, har rådighedsvagten ansvaret for, at offeret registreres som patient på hospitalet/skadestuen, og at offeret triageres samt tilses af en læge fra rette speciale. Rådighedsvagten kan i samråd med retsmediciner eller akutlæge vurdere patientens psykiske og fysiske tilstand, og kan på baggrund af vurderingen beslutte, om behandlingen skal foregå før eller efter sporsikring. Generelt bør enhver lægelig behandling altid komme forud for den retslægelige undersøgelse.

Den retsmedicinske undersøgelse indledes i udgangspunktet med, at offeret fortæller sin version af

overgrebet. Herefter foretages der negleskrab, sporsikring fra hoved, krop og ekstremiteter samt for offerets eget DNA. Offerets tøj lægges i effekt-poser, og der kan tilbydes patienttøj, hvis offeret ikke selv har medbragt skiftetøj. Herefter følger en gynækologisk undersøgelse, hvor der foretages yderligere sikring af DNA og podninger for kønsoverførte sygdomme. Når offeret kan tisse, laves der en graviditetstest foruden en urin- og blodprøve til evt. undersøgelse for alkohol, medicin og/eller euforiserende stoffer. Derudover tilbydes offeret fortrydelsespiller. Efter endt undersøgelse medbringer retsmedicineren de sikrede spor. Tøjet overdrages politiet.

I tilfælde, hvor offeret ikke ønsker at anmelde, vil selve den retsmedicinske undersøgelse foregå på helt samme måde som ved et anmeldt overgreb (beskrevet ovenfor). Retsmedicineren informerer offeret om, at der efter lægeundersøgelsen og sporsikringen er 6-12 måneder til at overveje, om overgrebet skal anmeldes til politiet. Efter 6-12 måneder destrueres tøj eller udleveres til offeret.

Efter den retsmedicinske undersøgelse informeres offeret om, hvor opfølgning på prøvesvar for kønsoverførte sygdomme skal foregå. Offeret får ligeledes gennemgået relevant information og udleveret relevante pjecer.

Ofre, der har været i center for voldtægtsofre/center for seksuelle overgreb, informeres om deres muligheder for efterfølgende psykologhjælp, såfremt de ønsker det.

Henvendelser til læge i almindelig praksis/skade-stue

Der er ikke fast praksis for at voldtægtsofre, der henvender sig til én af regionens akutafdelinger eller egen læge, bliver henvist/overført til nærmeste Center for Voldtægtsofre. I nogle regioner bliver de henvist til center for voldtægtsofre/center for seksuelle overgreb. I andre regioner kan undersøgelsen foretages på hospitalet, hvor de bliver mødt af en sygeplejerske, der fortæller om procedure for undersøgelse efter et overgreb, informerer om retsmedicinsk undersøgelse samt mulighed for at anmelde/ikke anmelde.

Børneundersøgelser foretages på børneafdelinger.””